

Către:

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Domnului Marian Enache, Președintele Curții Constituționale

DOMNULE PREȘEDINTE,

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată, art. 136 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, precum și ale art. 15 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, deputații menționați în anexele atașate, formulăm prezenta:

OBIECȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

cu privire la dispozițiile enumerate mai jos din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 440/2022 / L. nr. 612/2022), din care decurge neconstituționalitatea în ansamblu a legii,

solicitând respectuos instanței de contencios constituțional **constatarea neconstituționalității** acesteia pentru motivele expuse în continuare.

CUPRINS

- I. SITUAȚIA DE FAPT;
- II. PROCEDURA LEGISLATIVĂ PARCURSĂ;
- III. TEMEIURI CONSTITUȚIONALE;
- IV. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE;
- V. CONCLUZII.

I. SITUAȚIA DE FAPT

Legea care face obiectul prezentei obiecții de neconstituționalitate a fost inițiată de către Guvernul României în cursul anului 2022, sub denumirea „**Proiect de Lege privind statutul judecătorilor și procurorilor**“.

Potrivit expunerii de motive ce însoțește propunerea legislativă, scopul principal al noii reglementări este armonizarea legislației privind organizarea și funcționarea Justiției cu principiile din instrumentele internaționale ratificate de România, precum cu luarea în considerare a tuturor recomandărilor formulate în cadrul mecanismelor Uniunii Europene (Mecanismul de Cooperare și Verificare, Raportul CE privind statul de drept), ale Consiliului Europei (rapoartele Comisiei pentru democrație prin drept - Comisia de la Veneția) și a deciziilor Curții Constituționale.

De asemenea, în expunerea de motive se menționează că intrarea în vigoare a legilor justiției din care face parte și actul normativ în cauză, constituie jalon în Planul Național de Redresare și Reziliență.

Prin conținutul său normativ, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice.

II.1. PROCEDURA LEGISLATIVĂ PARCURSĂ LA CAMERA DEPUTAȚILOR

- la data de 01.09.2022, proiectul de lege a fost prezentat Biroului Permanent al Camerei Deputaților (conform art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată fiind Camera Deputaților), ocazie cu care s-a aprobat și procedura de urgență solicitată de inițiator;
- la data de 01.09.2022, s-a constituit Comisia Specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru examinarea inițiativelor legislative din domeniul justiției;
- la data de 03.10.2022, proiectul de lege a primit raport favorabil de la Comisia Specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru examinarea inițiativelor legislative din domeniul justiției;
- la data de 04.10.2022, proiectul de lege a fost adoptat de Camera Deputaților, în calitate de primă cameră sesizată

II.2. PROCEDURA LEGISLATIVĂ PARCURSĂ LA SENAT

- la data de 04.10.2022, propunerea legislativă a fost înaintată la Senat, unde a primit număr de înregistrare număr B607/2022;
- la data de 05.10.2022, propunerea legislativă a fost prezentată Biroului Permanent al Senatului, unde a primit numărul de înregistrare L603/2022;
- la data de 05.10.2022, procedura de urgență solicitată de inițiator a fost aprobată;
- la data de 17.10.2022, proiectul de lege a primit raport favorabil de la Comisia Specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru examinarea inițiativelor legislative din domeniul justiției;

- la data de 17.10.2022, proiectul de lege a fost adoptat de Senatul României, în calitate de cameră decizională;

III. TEMEIURI CONSTITUȚIONALE

Articolul 1 Statul Român

- (1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului român este republica.
- (3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.**
- (4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.
- (5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Art. 16 Egalitatea în drepturi

- (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.**
- (2) Nimeni nu este mai presus de lege.**
- (3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.**
- (4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

Art. 20 Tratatul internațional privind drepturile omului

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.
- (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările

internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Articolul 21 Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

Articolul 124 Înfăptuirea justiției

(1) Justiția se îndeplinește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Art. 148 Integrarea în Uniunea Europeană

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.

IV. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Art. 115, alin. 2 prevăzut de Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (*Pl-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022*), contravine prevederilor art. 1, alin. (3), art. 16, art. 21 respectiv art. 124, alin. (3) din Constituția României, republicată.

Prin modalitatea de reglementare propusă de legiuitor, concursul de promovare la Î.C.C.J. nu are caracter meritocratic rămânând sub controlul total al Secției pentru judecători a CSM.

Concursul în cauză constă într-o probă având ca obiect evaluarea hotărârilor judecătorești redactate de candidați (de o subcomisie formată din doi judecători ÎCCJ numiți de președintele ÎCCJ și un profesor universitar, numit de Secția pentru judecători) și un interviu susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

În atare condiții este ocolit cu totul Institutul Național al Magistraturii și crește rolul președintelui Î.C.C.J., atât prin prezența la interviu în componența Secției pentru judecători, cât și prin desemnarea directă a majorității membrilor subcomisiei de evaluare a hotărârilor judecătorești redactate.

Practic, acest concurs se reduce la o numire făcută de majoritatea membrilor Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii (președintele ÎCCJ, 4 judecători și ministrul justiției), care controlează întreaga procedură.

Interviul susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nu poate fi contestat în instanță, nefiind prevăzută o astfel de posibilitate, **candidații fiind privați de dreptul de acces la justiție.**

Prin menținerea probei interviului în dauna probei scrise de verificare a cunoștințelor juridice se relativizează standardele profesionale, cu efect direct asupra calității activității judecătorilor instanței supreme, și este sporită doza de subiectivism. Pe de altă parte, obiectul interviului este identic cu cel al verificărilor efectuate de Inspekția Judiciară în procedura prevăzută de Regulamentul privind promovarea în funcțiile de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Cu alte cuvinte, **toate datele care formează obiect al interviului se regăsesc deja în Raportul întocmit de inspectorii judiciari** cu ocazia verificărilor ce au tocmai acest obiect: „integritatea candidaților și modul în care candidații se raportează la valori precum independența justiției și imparțialitatea judecătorilor, motivația și competențele „umane și sociale ale acestora”.

Inechitatea ce apare astfel în reglementarea procedurilor de promovare la instanțele superioare este cu atât mai evidentă cu cât gradul de exigență profesională trebuie să fie direct proporțional cu ierarhia instanțelor de judecată în sistemul judiciar român, fiind necesar ca la instanța supremă să își desfășoare activitatea judecători care au dovedit că dețin cunoștințe teoretice și practice temeinice în specializarea pentru care candidează. Tratamentul diferențiat instituit de legiuitor, nu este justificat obiectiv și rațional, în condițiile în care obținerea gradului de tribunal și de curte de apel se face în urma unui examen teoretic foarte riguros, organizat de INM, **fiind contrar art. 16 alin. (1) din Constituție.**

Mai mult decât atât, prin normele legale conținute, se creează un paralelism legislativ, prevederea fiind contrară dispozițiilor imperative ale art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de

tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție referitor la valorile statului de drept și principiile legalității și securității juridice.

Prin aceste dispoziții se nesocotesc și actele internaționale care consacră principiile fundamentale privind independența judecătorilor – importanța selecției, pregătirii și a conduitei profesionale a acestora, respectiv a standardelor obiective ce se impun a fi respectate atât la intrarea în profesia de magistrat, cât și la instituirea modalităților de promovare.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recomandat constant guvernelor statelor membre să adopte sau să consolideze toate măsurile necesare pentru promovarea rolului judecătorilor, în mod individual, dar și al magistraturii, în ansamblu, în vederea promovării independenței acestora, aplicând, în special, următoarele principii: "(...) *orice decizie referitoare la cariera profesională a judecătorilor trebuie să se bazeze pe criterii obiective, selecția și promovarea judecătorilor trebuie să se facă după meritele și în funcție de pregătirea profesională, integritatea, competența și eficiența acestora*" (a se vedea Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei, *Recomandarea nr. 94/12 din 13 octombrie 1994, cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor*)

Despre evaluarea hotărârilor pronunțate, reglementată în noua reglementare ca probă eliminatorie pentru a accede la proba interviului, Comisia de la Veneția a exprimat rezerve serioase: "*Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru promovare (așadar nu pot servi drept criteriu principal de promovare, ci doar ca o bază, spre exemplu accesarea la nivelul examenului scris după obținerea calificativelor bine sau foarte bine în urma evaluării hotărârilor este suficientă)*. Este important ca evaluarea să fie în primul rând calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. **Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criteriile cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare.**" (CDL-AD (2011)012, *Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par.55*).

În schimb, modalitatea de realizare a examenului de promovare în legislația anterioară anului 2018 a respectat recomandările Comisiei Europene formulate de-a lungul timpului în cadrul rapoartelor MCV, ca materializare a obligației pe care România și-a asumat-o la momentul aderării de a crea un corp al magistraților recrutat exclusiv pe criterii de performanță.

Astfel, în **Raportul din 22.07.2009 privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare**, se consemna că "***Au avut loc proceduri de numire și s-au organizat noi concursuri în conformitate cu obiectivele stabilite de asigurare a obiectivității și a înaltei calificări a personalului***"¹.

Același tip de raport concluziona, în anul 2011, în cadrul recomandării privind răspunderea sistemului judiciar, ca fiind necesară "***dovedirea unui istoric de decizii de management în sistemul judiciar adoptate în mod transparent și obiectiv, de exemplu prin numiri, decizii disciplinare, evaluări și prin sistemul de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție***"².

În implementarea acestor recomandări, Legea nr. 300/2011, care a modificat Legea nr. 303/2004 și a fost promovată chiar de actualul ministru al justiției, consemna în expunerea de motive că "***atât interviul, ca procedeu de promovare la instanța supremă, cât și lipsa unei proceduri***

¹ A se vedea pagina web

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2009/RO/1-2009-401-RO-F1-1.Pdf>

² <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/RO/1-2011-460-RO-F2-1.Pdf>

propriu-zise de verificare a competenței profesionale a candidaților, nu asigură cerințele necesare de transparență și obiectivitate pentru promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Aceste aspecte au făcut obiectul criticilor constante ale magistraților și ale unor asociații profesionale ale acestora, care au solicitat amendarea legii în vederea garantării promovării în funcția de judecător la instanța supremă pe criterii de competență și în mod transparent, iar necesitatea remedierii acestor deficiențe a fost subliniată și de către Comisia Europeană ”.

Drept urmare, respectiva lege a introdus concursul ca mod de promovare la instanța supremă, alcătuit din probele componente ale evaluării hotărârilor judecătorești redactate, a unui interviu susținut în fața Plenului CSM, nu doar a Secției pentru judecători, și a unei probe scrise, cu caracter teoretic și practic, **modificare legislativă a fost apreciată în rapoartele MCV.**

Astfel, **”Numirile efectuate în luna august în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost criticate pentru lipsa de transparență și obiectivitate. Cu toate acestea, România a adoptat o nouă lege în luna decembrie, care a fost reintrodusă de guvern pentru a reforma practica numirilor în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Legea introduce îmbunătățiri substanțiale cu privire la procedurile de numire și poate avea o contribuție importantă la reformarea Înaltei Curți. Impactul acestei legi va depinde de voința instituțiilor competente de a asigura punerea sa în aplicare. Adoptarea legii ar trebui urmată de o ocupare rapidă a posturilor vacante, în special din secția penală, printr-un proces de recrutare transparent și bazat pe merite.”**

Raportul Comisiei Europene în cadrul MCV din 18 iulie 2012 arăta următoarele:

”În paralel, Parlamentul a adoptat, de asemenea, o serie de măsuri legislative importante. Legea micii reforme în justiție, care a intrat în vigoare în 2010, a adus îmbunătățiri concrete pentru consecvența și eficacitatea actului de justiție. De asemenea, a fost modificată legislația pentru a consolida răspunderea magistraților și pentru a reforma procedura de numire în funcție la Înalta Curte de Casație și Justiție. Astfel de măsuri oferă ocazia de a răspunde preocupărilor opiniei publice cu privire la obiectivitatea numirilor în funcție și la procesul disciplinar în sistemul judiciar: va fi nevoie de o serie de exemple pozitive pentru a face uitată moștenirea negativă a trecutului. La sfârșitul anului 2011, România a îmbunătățit, de asemenea, procedurile de numire în funcție la Înalta Curte de Casație și Justiție prin adoptarea unor proceduri mai transparente și obiective care permit o evaluare independentă, mai cuprinzătoare și mai obiectivă, a meritelor candidaților. Acest lucru reprezintă un important pas în consolidarea răspunderii Înaltei Curți de Casație și Justiție.”

Atât timp cât România face încă obiectul monitorizării asigurării unei justiții independente, prin intermediul Mecanismului de cooperare și verificare, apreciem că validitatea criteriilor ce au determinat modificarea Legii nr. 303/2004 în anul 2011, potrivit recomandărilor Comisiei Europene și solicitărilor magistraților, își păstrează pe deplin valabilitatea.

După modificările legislative din 2018, prin Raportul *ad hoc* privind România (Regula 34) adoptat de Grupul de state împotriva corupției (GRECO), la cea de-a 79-a Reuniune Plenară (Strasbourg, 19-23 martie 2018), s-au reținut următoarele:

”31. Modificările propuse conțin în continuare o proporție de subiectivitate în procesul de selecție și de luare a deciziilor privind promovările, care prevede o procedură de promovare în două etape, ultima etapă constând într-o evaluare a muncii și comportamentului din ultima perioadă. Amendamentele prevăd, de asemenea, în sarcina CSM să elaboreze și să adopte norme privind procedura de organizare a acestor evaluări, inclusiv numirile la comisia responsabilă și aspectele particulare care

trebuie evaluate. GET a auzit temeri cu privire la faptul că acest nou sistem ar lăsa mai mult spațiu pentru influențele personale sau politice în deciziile privind cariera, care ar putea avea impact asupra neutralității și integrității sistemului judiciar și că ar fi, astfel, esențial ca CSM să elaboreze norme adecvate pentru a preveni astfel de riscuri, inclusiv **criterii clare și obiective pentru a ghida viitoarele decizii ale comisiei de selecție**. 32. Din cauza riscurilor și incertitudinilor menționate mai sus, GRECO recomandă (i) să se analizeze corespunzător impactul modificărilor asupra viitoarei structuri de personal a instanțelor și parchetelor pentru a fi adoptate măsurile tranzitorii necesare și (ii) regulamentul de aplicare ce urmează a fi adoptat de CSM cu privire la promovarea judecătorilor și procurorilor să reglementeze criterii adecvate, obiective și clare, care să aibă în vedere calificările și meritele reale ale acestora.”

De asemenea, se prevede că orice persoană poate trimite în scris sesizări sau observații în legătură cu actele emise pentru a fi avute în vedere la evaluare, deși Comisia de la Veneția a dezavuat în avizele sale o astfel de procedură: „**Supunerea activității de judecător a unui candidat la evaluarea publicului larg, inclusiv a celor care au primit hotărâri nefavorabile, constituie o amenințare la adresa independenței judecătorului și un risc real de politicizare.**” - CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale privind drepturile omului și afacerile juridice a Consiliului Europei privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§60.

Conform Avizului nr. 10(2007) al Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), ”50 Dacă acest sistem de numire și de promovare este esențial, el nu este totuși suficient. Trebuie să se asigure de asemenea o transparență totală în privința condițiilor de selecție a candidaților, pentru ca ansamblul de judecători și, dincolo de ei, societatea însăși, să poată verifica dacă această selecție este **în exclusivitate bazată pe meritele candidaților**, apreciați după calificările lor, după competență, integritate, spirit de independență, imparțialitate și eficiență. În acest scop, este indispensabil ca, în conformitate cu practica instaurată în unele state, criteriile publice de numire și de promovare să fie difuzate de fiecare Consiliu al Justiției. Consiliul Justiției trebuie de asemenea să permită, prin rolul său privind în special gestionarea instanțelor și pregătirea, ca procedurile de numire și de promovare bazate pe merit să fie deschise unui grup de candidați pe cât se poate de divers și reprezentativ pentru societate.”

În concluzie, modalitatea de promovare la Î.C.C.J. stabilită prin noua reglementare nu întrunește condițiile de constituționalitate, având în vedere arbitrariul pe care îl consacră în procedura de selecție, cu vădita încălcare a angajamentelor pe care România atât în procesul de aderare la Uniunea Europeană cât și ulterior în implementarea recomandărilor Mecanismului de Cooperare și Verificare.

2. Art. 128, art. 133 și art. 140-141 prevăzute de Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 1, alin. (3) și (5), art. 124, alin. (3), art. 16, respectiv art. 20, alin. (2) și art. 148 din Constituția României, republicată.

În noua reglementare, concursul de promovare efectivă e reglementat în paralel cu procedura de promovare pe loc (aceasta din urmă sub forma examenului scris care poate conduce la o selecție meritocratică), acest paralelism neavând niciun fel de justificare.

Opinăm că un posibil efect imediat va fi crearea unei caste de magistrați favorizați în cadrul profesiei, judecători și procurori care vor accede pe rând, doar pe bază de interviu și analiză a actelor pe ultimii trei ani, la instanțele superioare fără a susține vreun concurs teoretic sau practic, în

timp ce restul magistraților vor fi obligați să urmeze procedura de promovare reală, cu probe dificile teoretice și practice.

Comisia de organizare a concursului, comisia de elaborare a subiectelor și de corectare și comisia de soluționare a contestațiilor, precum și comisia de evaluare sunt numite de Secția pentru judecători, respectiv Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, fiind cu totul eliminat orice rol al Institutului Național al Magistraturii.

În cazul promovării efective, comisiile de evaluare se constituie la nivelul fiecărei curți de apel/parchet de pe lângă curtea de apel și sunt alcătuite din: președintele curții de apel, care este și președintele comisiei, și alți 4 judecători cu specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al curții de apel; pentru promovarea la tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul judecătorilor de la tribunalele din circumscripția curții de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs; procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, care este și președintele comisiei, și alți 4 procurori cu specializarea corespunzătoare secției unde se află posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al parchetului de pe lângă curtea de apel; pentru promovarea la parchete de pe lângă tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul procurorilor de la parchetele de pe lângă tribunalele din circumscripția parchetului de pe lângă curtea de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs.

Necesitatea acestei schimbări nu a fost justificată de niciun studiu efectuat de Consiliul Superior al Magistraturii, problemele semnalate în cursul perioadei de 15 ani de aplicare a procedurii anterioare de promovare pe bază de examen scris referindu-se doar la aspecte de organizare și reglementare mai bună, de tipul instituirii unei vechimi de funcționare efectivă la instanța inferioară sau mai buna selectare a comisiilor de examen, iar la nu modalitatea efectivă de desfășurare a examenului de promovare, care era previzibilă pentru întregul corp judiciar.

În Raportul Ad-Hoc despre România (articolul 34 din Regulamentul) adoptat de GRECO în cadrul celei de-a 79-a reuniuni plenare (Strasbourg, 19-23 martie 2018), s-au subliniat în legătură cu modificările aduse legilor justiției în 2018 următoarele: "31. Modificările preconizate *conțin în continuare o proporție de subiectivitate în procesul de selecție și decizie privind promovările, care are în vedere o procedură de promovare în două etape, ultima etapă constând într-o evaluare a activității și conduitei anterioare. Modificările prevăd, de asemenea, ca CSM să elaboreze și să adopte reguli privind procedura de organizare a acestor evaluări, inclusiv numirile la comisia responsabilă și aspectele particulare care trebuie evaluate. GRECO a auzit temeri că acest nou sistem ar lăsa mai mult spațiu pentru influențele personale sau politice în deciziile de carieră, ceea ce ar putea afecta neutralitatea și integritatea sistemului de justiție și, prin urmare, ar fi esențial ca CSM să elaboreze reguli adecvate pentru a proteja astfel de riscuri, inclusiv criterii clare și obiective care să ghideze deciziile viitoare ale comisiei de selecție".*

În cazul promovării efective, este eliminat în totalitate examenul pe criterii meritocratice, devenind prioritare aprecierile subiective ale membrilor unei comisii desemnate la propunerile președinților curților de apel (care controlează total colegiul de conducere al curții de apel în noile proiecte), ceea ce va determina treptat apariția unor atitudini de subordonare ierarhică față de judecătorii de la instanțele superioare și față de colegii care vor ocupa funcții de conducere, precum și fricțiuni grave între membrii corpului judecătorilor.

Formal, președintele curții de apel face parte dintr-o comisie pentru evaluarea în vederea promovării, dar și din comisia de evaluare a tuturor judecătorilor curții de apel, cumulând astfel o putere de decizie mare, atât în privința modului de evaluare a judecătorilor din cadrul curții de apel, cât și în privința desemnării judecătorilor care vor fi promovați efectiv la curtea de apel. În cazul Bosniei și Herțegovina, Comisia de la Veneția a stabilit însă că "[...] o dispoziție pare problematică, întrucât definește președintele Curții ca o figură centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Acest lucru poate duce nu numai la un conflict de interese, dar, de asemenea, limitează independența individuală a judecătorilor." CDL-AD(2013)015, *Aviz cu privire la proiectul de lege referitor la instanțele din Bosnia și Herțegovina*, par.66.

Prin normele legale conținute, se creează un paralelism legislativ, prevederea fiind contrară dispozițiilor imperative ale art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție referitor la valorile statului de drept și principiile legalității și securității juridice.

Potrivit jurisprudenței constante a CJUE, judecătorii trebuie să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența, iar normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării funcției lor de judecător trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlăture astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept [a se vedea Hotărârea din 18 mai 2021, cauzele conexate C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, *Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții*, punctul 193].

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, prin Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, a stabilit (pct.6) că: "regula de bază pentru orice evaluare individuală a judecătorilor trebuie să fie respectul deplin al independenței judiciare. Atunci când o evaluare individuală are repercusiuni asupra promovării, salariului sau pensiei judecătorului și chiar determină revocarea sa, judecătorul evaluat riscă să nu facă dreptate bazându-se pe interpretarea obiectivă a faptelor și a dreptului, ci să acționeze astfel încât să facă pe placul evaluatorilor. Prin urmare, evaluarea judecătorilor de către membrii puterii legislative sau executive a statului este extrem de problematică. Cu toate acestea, chiar dacă evaluarea este realizată de alți judecători, amenințarea la adresa independenței judecătorilor nu poate fi exclusă în întregime. Independența presupune nu numai să te afli la adăpostul unei influențe nepotrivite din afară, ci și să te sustragi influenței nepotrivite care poate decurge în anumite situații din atitudinea altor judecători, inclusiv președinții instanțelor."

Există o foarte mare varietate de lucruri extrem de problematice pe care judecătorii, în special cei cu funcții de conducere, le pot face altor judecători, care în mod evident conduc la știrbirea independenței acestora. În detaliu, a se vedea, spre exemplu, D. Kosař, *Perils of Judicial Self-Government in Transitional Societies*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, p. 407, care sugerează că anumite forme de autoguvernare judiciară creează „un sistem de judecători dependenți în cadrul unei puteri judecătorești independente”, o influență nejustificată fiind exercitată de funcționarii judiciari, precum președinții instanțelor sau funcționarii organelor de autoguvernare judiciară, în cadrul puterii judecătorești (a se vedea Concluziile avocatului general Michal Bobek din 4 martie 2021, cauzele conexate C-357/19 și C-547/19, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, punctul 152).

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște condiția independenței interne a judecătorilor și pericolele ca judecătorii să fie influențați de colegii lor și președinții instanțelor.³

Autogovernarea sistemului judiciar poate duce la utilizarea abuzivă a procedurilor disciplinare și a altor mecanisme de răspundere sau la denaturarea sistemului de selecție a magistraților bazat pe meritocrație. Ar fi eronat să se rămână în categoriile deceniilor anterioare, când se considera că amenințările la independența judecătorilor proveneau numai de la celelalte puteri ale statului.

Nu există un motiv special (cel puțin în unele societăți) pentru ca judecătorii să se comporte diferit față de politicieni atunci când folosesc aceste atribuții.⁴ Independența judiciară ar trebui, mai degrabă, înțeleasă drept "o consecință a autocontrolului actorilor puternici" din justiție.⁵

Judecătorul care soluționează o anumită cauză trebuie stabilit pe baza unor criterii obiective stabilite de lege, iar nu pe baza alegerilor discreționare ale oricărei persoane, din interiorul ori din exteriorul sistemului judiciar. "Președinții instanțelor reprezintă canalul privilegiat pentru ca puterea executivă să exercite presiuni asupra întregului sistem judiciar."⁶ De aceea, structura ierarhică în privința judecătorilor a fost criticată în unanimitate ca fiind incompatibilă cu independența acestora.

Aceste garanții de independență a judecătorilor asigurate la momentul aderării la Uniunea Europeană ar fi trebuit să rămână intangibile ulterior aderării, astfel cum CJUE a stabilit deja: „(...) Republica Malta a aderat la Uniune în temeiul articolului 49 TUE tocmai pe baza dispozițiilor Constituției în vigoare înainte de reforma menționată. Or, acest articol 49, care prevede posibilitatea oricărui stat european de a solicita să devină membru al Uniunii, precizează că respectiva posibilitate regrupează statele care au aderat în mod liber și voluntar la valorile comune prevăzute la articolul 2 TUE, care respectă aceste valori și care se angajează să le promoveze. În special, din articolul 2 TUE rezultă că Uniunea se întemeiază pe valori precum statul de drept, care sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată printre altele prin justiție. În această privință, trebuie arătat că încrederea reciprocă dintre statele membre și în special dintre instanțele lor se întemeiază pe premisa fundamentală potrivit căreia statele membre împărtășesc o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la acest articol [a se vedea în acest sens Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 168, și Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 30]. Rezultă că respectarea de către un stat membru a valorilor consacrate la articolul 2 TUE constituie o condiție pentru a beneficia de toate drepturile care decurg din aplicarea tratatelor în privința acestui stat membru. Prin urmare, un stat membru nu își poate modifica legislația astfel încât să determine o reducere a protecției valorii statului de drept, valoare care este concretizată printre altele de articolul 19 TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 108]. Statele membre sunt astfel obligate să asigure evitarea oricărei reduceri, în raport cu

³ A se vedea CEDO, hotărârea din 15 iulie 2010, *Gazeta Ukraina-Tsentr c. Ucrainei*, nr. 16695/04, par.33-34; CEDO, hotărârea din 10 octombrie 2000, *Daktaras c. Lituaniei*, nr. 42095/98, par.35-38; CEDO, hotărârea din 3 mai 2007, *Bochan c. Ucrainei*, nr. 7577/02, par.74; CEDO, hotărârea din 9 octombrie 2008, *Moiseyev c. Rusiei*, nr. 62936/00, par.182-184; CEDO, hotărârea din 5 octombrie 2010, *DMD GROUP, a.s. c. Slovaciei*, nr. 19334/03, par.65-71; CEDO, hotărârea din 3 mai 2011, *Sutyagin c. Rusiei*, nr. 30024/02, par.190; CEDO, hotărârea din 12 ianuarie 2016, *Miracle Europe Kft. c. Ungariei*, nr. 57774/13, par.53-63.

⁴ A se vedea Chris Hanretty, *The Appointment of Judges by Ministers: Political Preferment in England, 1880-2005*, *Journal of Law and Courts* 3(2) (2015), p.305-329.

⁵ A se vedea Samuel Spáč, *By the judges, for the judges: The study of judicial selection in Slovakia* (Comenius University, PhD Thesis 2017); J. Ferejohn, *Independent Judges, Dependent Judiciary: Explaining Judicial Independence*, *Southern California Law Review* 72 (1999), p. 375 - <https://www.nyulawreview.org/wp-content/uploads/2018/08/NYULawReview-77-4-Ferejohn-Kramer.pdf>.

⁶ A se vedea Guido Neppi-Modona, *The various aspects of external and internal independence of the judiciary*, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL\(2012\)035-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL(2012)035-e)

această valoare, a legislației lor în materie de organizare a justiției, așinându-se să adopte norme care ar aduce atingere independenței judecătorilor [a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 decembrie 2020, Openbaar Ministerie (Independența autorității judiciare emitente), C-354/20 PPU și C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punctul 40]. În acest context, Curtea a statuat deja în esență că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că se opune unor dispoziții naționale care țin de organizarea justiției, de natură să constituie o reducere, în statul membru în cauză, a protecției valorii statului de drept, în special a garanțiilor de independență a judecătorilor [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, precum și Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153].”

Față de argumentele expuse mai sus, opinăm că modalitatea de promovare efectivă nu constituie doar un regres important în această materie, încălcând independența magistraților și unul dintre principiile fundamentale într-un stat de drept și anume, cel al meritocrației, reprezentând totodată și o reglementare cu caracter neconstituțional.

3. Art. 233, alin. (2) prevăzut de Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 1, alin. (3) și (5), art. 124, alin. (3) respectiv art. 20, alin. (2) din Constituția României, republicată.

Conform noii reglementări, judecătorii și procurorii au libertatea de a-și exprima opinia potrivit art. 235 alin.(1), în acord cu documentele europene cu privire la libertatea de exprimare a magistraților, fiind obligați ca, în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la manifestarea sau exprimarea defăimătoare, în orice mod, la adresa celorlalte puteri ale statului - legislativă și executivă, potrivit prevederilor Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Textul este neclar și lipsit de previzibilitate, nu explică noțiunea de "manifestare sau exprimare defăimătoare", al cărei sens este neclar, evaziv, nici criteriile de evaluare a unei asemenea conduite și nici ceea ce înseamnă, în sensul acestei interdicții, noțiunea de „putere” (persoane sau instituții publice?). În plus, nu se înțelege de ce o astfel de interdicție se opune exclusiv puterilor legislative și executive.

Prin Avizul preliminar emis la 13 iulie 2018, Comisia de la Veneția a reținut următoarele: „122. Potrivit noului articol 9 (3) din Legea nr. 303/2004, judecătorii și procurorii sunt „obligați ca, în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la manifestarea sau exprimarea defăimătoare, în orice mod, la adresa celorlalte puteri ale statului - legislativă și executivă.”

123. Această dispoziție a provocat îngrijorări în rândul magistraților din România, care se tem că ar fi astfel împiedicați să critice alte puteri ale statului în soluționarea unor cauze în care este implicat statul și că ar putea fi folosite ca instrument de presiune politică împotriva lor.

124. Potrivit Raportului Comisiei de la Veneția privind libertatea de exprimare a judecătorilor,⁷ bazat pe analiza normelor legislative și constituționale europene și pe jurisprudența europeană relevantă, garanțiile privind libertatea de exprimare se aplică și judecătorilor. Mai mult, având în vedere principiile separației puterilor în stat și independenței justiției, limitele admise pentru libertatea de exprimare a judecătorilor reclamă o examinare mai atentă. După cum a statuat CEDO, opiniile exprimate de

⁷ Comisia de la Veneția, Raport privind libertatea de exprimare a judecătorilor, CDL-AD(2015)018, paragrafele 12, 80-84.

judecători cu privire la buna funcționare a justiției, care este un subiect de interes public, sunt protejate de Convenția Europeană, “[...]chiar dacă astfel de declarații au implicații politice, judecătorii nu pot fi împiedicați să se implice în dezbaterile pe aceste subiecte. Teama de sancțiuni poate avea un efect descurajator pentru judecători în a-și exprima punctul de vedere cu privire la alte instituții publice sau politici publice. Acest efect descurajator joacă în detrimentul societății în ansamblul său.”⁸

125. Bazându-se pe jurisprudența CEDO în materie, Comisia de la Veneția indică importanța unei abordări „contextuale” în stabilirea acestor limite admisibile.⁹ Contextul politic, istoric și social larg este și el deosebit de important.

126. Este evident că, ca o condiție prealabilă a recunoașterii imparțialității judecătorilor și a justiției, în general, atât judecătorii cât și procurorii au o datorie de rezervă, ce face parte din standardele de conduită ce le sunt aplicabile.¹⁰ Așa cum se arată în Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind deontologia și responsabilitatea judecătorilor¹¹ “[...]trebuie găsit un echilibru rezonabil între gradul în care judecătorii se pot implica în societate și nevoia ca ei să fie și să fie văzuți ca independenți și imparțiali în îndeplinirea îndatoririlor lor.” Consiliul judecătorilor europeni mai precizează că, deși criticarea unei alte puteri a statutului sau a unui membru al acesteia, atunci când este necesară, trebuie să fie permisă, „puterea judecătorească nu trebuie să încurajeze niciodată neascultarea sau lipsa de respect față de executiv și legislativ” (Avizul nr. 18 al CCJE privind poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului).¹²

127. În opinia CCJE, „aceleși grad de responsabilitate și reținere este așteptat de la celelalte puteri ale statului, inclusiv cu privire la critici rezonabile aduse de puterea judecătorească. Îndepărtarea din funcția judiciară sau alte represalii pentru comentarii critice rezonabile la adresa celorlalte puteri ale statutului sunt inacceptabile (se face trimitere la hotărârea CEDO Baka c. Ungariei). În general, imixtiunile nejustificate ar trebui rezolvate prin cooperarea loială între instituțiile vizate și, în cazul unui conflict între legislativ sau executiv și judecători individuali, acesta trebuie să dispună de o cale de atac efectivă (un consiliu al magistraților sau altă autoritate independentă).¹³

128. Din această perspectivă, noua obligație impusă judecătorilor și procurorilor români pare nenecesară în cel mai bun caz și periculoasă în cel mai rău caz. Este evident că judecătorii nu ar trebui să facă afirmații defăimătoare cu privire la nicio persoană, nu numai cu privire la puterile statului. A face această precizare prin lege pare inutil.

129. Dimpotrivă, o astfel de precizare pare periculoasă, mai ales că noțiunea de defăimare nu este definită clar, iar această obligație incumbă tocmai celorlalte puteri ale statului.¹⁴ **Se deschide astfel**

⁸ A se vedea *Baka c. Ungariei*, Cererea nr. 20261/12, Hotărârea Camerei din 27 mai 2014, paragraful 101; a se vedea și hotărârea Marii Camere din 23 iunie 2016, paragraful 125.

⁹ Toate circumstanțele specifice, inclusiv funcția ocupată de judecător, conținutul declarației, contextul în care a fost făcută declarația, natura și severitatea sancțiunilor impuse, poziția susținută de respectivul judecător și materia cu privire la care deține competența jurisdicțională, trebuie avute în vedere în examinarea unor astfel de chestiuni.

¹⁰ A se vedea CEDO, *Prager și Oberschlick c. Austria*, Hotărârea din 26 aprilie 1995, paragraful 34, *Alter Zeitschriften GmbH no. 2 c. Austria*, Hotărârea din 18 septembrie 2012, paragraful 39.

¹¹ CCJE (2002) Avizul. Nr. 3 privind deontologia și responsabilitatea judecătorilor, Strasbourg, 19 noiembrie 2002; a se vedea și Națiunile Unite „Principii fundamentale privind independența magistraturii” (1985), Articolul 8 prevede că „judecătorii se vor comporta întotdeauna astfel încât să păstreze demnitatea funcției și imparțialitatea și independența justiției.”

¹² Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), Avizul nr. 18 privind „Poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri în democrația modernă”, CCJE (2015) 4, paragraful 42.

¹³ Idem, paragraful 43

¹⁴ Din informațiile de care dispune Comisia de la Veneția, în legislația românească nu există o definiție a manifestării sau exprimării defăimătoare și nici prevederi legale care să reglementeze în mod special o astfel de conduită. Secțiunea a III-a a Codului civil român cuprinde prevederi referitoare la respectul vieții private și demnității persoanei (inclusiv viața intimă, demnitatea și imaginea personală). Articolul 70 din

calea interpretărilor subiective: ce se înțelege prin „manifestare sau exprimare defăimătoare” aparținând unui magistrat „în exercitarea atribuțiilor”? Care sunt criteriile de evaluare a unei asemenea conduite? Ce înseamnă, în sensul acestei interdicții, noțiunea de „putere”? Se referă aceasta la persoane sau la instituții publice? Care este impactul noii obligații asupra sarcinii CSM de apărare a judecătorilor și procurorilor, prin declarații publice, împotriva presiunilor necuvenite provenite din partea altor instituții ale statului?

130. În plus, nu se poate argumenta că noua dispoziție este o reflectare a principiului cooperării loiale între instituții, a cărui importanță a fost subliniată de Comisia de la Veneția cu referire la România deja în anul 2012.¹⁵ Dacă aceasta ar fi justificarea dispoziției, atunci aceeași obligație ar fi fost impusă tuturor puterilor statului, inclusiv cu privire la criticarea judecătorilor de politicieni cu funcții publice.

131. Există îndoieli serioase că o astfel de limitare a libertății de exprimare a magistraților ar putea fi justificată. Cel puțin din punct de vedere al necesității și clarității juridice, limitarea poate fi considerată problematică în raport cu articolul 10 din Convenție. Prin urmare, ar trebui eliminată. ”

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, prin Avizul Biroului CCJE cu privire la cererea adresată de Asociația Forumul Judecătorilor din România referitoare la situația independenței justiției din România din 25 aprilie 2019, a reținut următoarele:

”55. Modificările aduse Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor prevăd că judecătorii și procurorii sunt obligați, în exercitarea atribuțiilor lor, să se abțină de la expresii sau manifestări care defăimează, în orice mod, celelalte puteri ale statului – legislativă sau executivă.

56. Trebuie luat în considerare că noțiunea de “defăimare” nu este definită în mod clar în România și că obligația de mai sus se referă în mod expres la celelalte puteri ale statului¹⁶. Acest aspect ridică foarte multe semne de întrebare. În primul rând, nu este clară rațiunea unei asemenea restricții – “în timpul serviciului”- și cum se va aplica aceasta. În al doilea rând, legea ar trebui, în mod evident, să protejeze împotriva defăimării toate persoanele și entitățile, nu doar puterea legislativă sau executivă. În consecință, abordarea selectivă din noile prevederi legale cu privire la aceste două aspecte este foarte discutabilă.

57. În acest fel, o persoană poate presupune că judecătorii trebuie să se abțină de la afirmații defăimătoare în general, cu privire la oricine, inclusiv puterea legislativă și executivă. Biroul CCJE evidențiază că, referitor la acest aspect, puterea legislativă și puterea executivă au aceleași obligații.

58. Biroul CCJE reamintește că CEDO a recunoscut că într-o societate democratică este deosebit de important ca instanțele să inspire încredere publicului¹⁷ și că judecătorii trebuie protejați împotriva atacurilor distructive lipsite de orice bază factuală. Mai mult, din moment ce judecătorilor li se pretinde obligația de rezervă și discreție, aceștia nu pot să se apere public în fața diferitor atacuri, spre deosebire de politicieni, care pot să facă acest lucru¹⁸. Mai presus de toate, judecătorii ar trebui să se

---

Codul civil protejează dreptul la liberă exprimare, în conformitate cu articolul 30 din Constituție, în limitele stabilite de articolul 75 al Codului civil (care face referire la limitele permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte). Se reține că dispoziții anterioare ale Codului penal român care incriminau defăimarea au fost abrogate în anul 2006, prin art. I, punctul 56 din Legea nr. 278/2006. Această prevedere a fost apoi declarată neconstituțională (în data de 18 ianuarie 2007). În data de 18 octombrie 2010, Înalta Curte de Casație și Justiție a clarificat că insulta și defăimarea nu trebuie reînscriminate ca urmare a deciziei Curții Constituționale.

¹⁵ A se vedea CDL-AD(2012)026, paragrafele 72-73.

¹⁶ Avizul Comisiei de la Veneția în ceea ce privește modificările aduse Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și al procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, CDL-AD(2018)017, par. 130.

¹⁷ CEDO, *Olujic c. Croației*, 2009

¹⁸ CEDO, *De Haes și Gijssels c. Belgiei*, 1997

exprime prin deciziile pe care le iau; discreția și alegerea cuvintelor sunt importante atunci când judecătorii dau declarații în fața presei în cauze aflate pe rol sau deja soluționate conform legii¹⁹.

59. În opinia CCJE, "există o diferență evidentă între libertatea de exprimare și critica legitimă, pe de o parte, și lipsa de respect și presiunea excesivă asupra justiției, pe de altă parte. Politicienii nu ar trebui să folosească argumente simpliste și demagogice pentru a critica justiția în timpul campaniilor politice doar de dragul discuției și pentru a distra atenția de la propriile neajunsuri. Nici judecătorii, priviți în mod individual, nu ar trebui să fie ținta unor atacuri la persoană. Politicienii nu ar trebui să încurajeze lipsa de respect față de deciziile judiciare, dar mai ales violența îndreptată împotriva judecătorilor, astfel cum s-a întâmplat în unele state membre²⁰.

60. La rândul lor, judecătorii au aceeași libertate de exprimare garantată de CEDO precum orice altă persoană și, "ca orice cetățean, au dreptul de a participa la dezbateri publice, atât timp cât acestea sunt conforme cu obligația de menținere a independenței și a imparțialității. Justiția nu trebuie să încurajeze nerespectarea deciziilor puterii executive sau legislative sau lipsa de respect față de acestea²¹.

61. CCJE a subliniat că "este necesar să se ajungă la un echilibru între libertatea de exprimare a judecătorilor și cerința menținerii neutralității²². În același timp, ar trebui menționat că această afirmație își găsește aplicarea în cadrul activității extrajudiciare a judecătorilor²³. De asemenea, citatul din par. 60 al prezentului Aviz tot referitor la activitatea extrajudiciară a judecătorilor.

62. În acest fel, Biroul CCJE subliniază că, este evident, din citatele de mai sus, faptul că judecătorilor li se poate impune un anumit grad de reținere, dar acesta trebuie să se refere la comportamentul lor extrajudiciar. Impunerea unor limite în sarcina judecătorilor aflați în exercițiul atribuțiilor lor, ceea ce s-a întâmplat prin modificările aduse Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor, poate duce la interpretări abuzive și arbitrare și presupune riscul obstrucționării judecătorilor în exercitarea atribuțiilor lor.

63. Comisia de la Veneția a mai menționat că rațiunea acestor noi prevederi din legislația din România ridică semne de întrebare din moment ce există riscul împiedicării judecătorilor de a mai critica alte puteri ale statului, chiar și atunci când soluționează dosare care implică statul și pot fi folosite ca instrumente de presiune politică²⁴.

64. Biroul CCJE mai menționează că, prin Raportul privind progresele realizate de România, întocmit de Comisia Europeană în cadrul MCV, s-a evidențiat că prevederi legale cele mai criticabile se referă în special la restricțiile impuse libertății de exprimare a magistraților²⁵.

65. În acest context, Biroul CCJE conchide că noile obligații impuse judecătorilor din România și care privesc limitarea libertății de exprimare nu sunt necesare, ridică multe semne de întrebare și pot duce la interpretări arbitrare și abuzive care prezintă un pericol pentru independența justiției, motiv pentru care recomandă eliminarea acestora."

¹⁹ CEDO, *Daktaras c. Lituaniei*, 2000; *Olujić c. Croației*, 2009

²⁰ Avizul nr. 18 (2015) CCJE privind poziția justiției și relația cu celelalte puteri ale statului într-o societate democratică.

²¹ Ibid., par 42

²² CCJE, Avizul nr.3 (2002) privind principiile și regulile care se aplică conduitei judecătorilor, în special etică, incompatibilități și imparțialitate, par. 33.

²³ Ibid., Secțiunea A(1)(b) "imparțialitatea și conduita extra-judiciară a judecătorilor".

²⁴ Avizul Comisiei de la Veneția în ceea ce privește modificările aduse Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și al procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii din România, CDL-AD(2018)017, par.124.

²⁵ Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu cu privire la progresele realizate de România în cadrul MCV (13.11.2018 com (2018) 851 final 851 final), Secțiunea 3.1, pag. 3.

Această prevedere este vădit neconstituțională fiind deosebit de problematică pentru asigurarea echilibrului întregului sistemul judiciar mai ales în contextul în care România trebuie să pună în executare hotărârea pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Kovesi c. României*, în care s-a constatat că reclamantei, în calitate de procuror-șef al DNA, i s-a adus atingere dreptului la liberă exprimare prin faptul că a fost revocată din această funcție tocmai pentru faptul că s-a exprimat critic la adresa modificărilor pe care Parlamentul le-a adus legilor justiției.

4. Art. 90 prevăzut de Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 124, alin. (3), respectiv art. 20, alin. (2) din Constituția României, republicată.

Includerea președinților de instanță, a vicepreședinților sau președinților de secții în procesul de evaluare a activității judecătorilor ce activează în cadrul acelei instanțe este în contradicție evidentă cu garanțiile de independență ce trebuie asigurate magistraților așa cum au reținut și organismele internaționale.

Astfel, referitor la procedurile de evaluare a judecătorilor, Comisia de la Veneția a stabilit următoarele:

"[...] Această dispoziție pare problematică, întrucât definește președintele instanței drept o figură centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Acest lucru nu numai că poate duce la un conflict de interese, dar și la abuzuri, limitând independența individuală a judecătorilor." (CDL-AD (2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 66)

"Este important ca sistemul de evaluare să nu fie nici folosit, nici considerat a fi folosit ca un mecanism de subordonare sau influențare a judecătorilor." (CDL-AD (2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 68)

„O altă sursă de îngrijorare este partea din Lege referitoare la evaluarea activității de către președinții de instanțe. Se pare că președinții de instanțe sunt notați mai ales pe baza activității judecătorilor obișnuiți. Acest lucru îi poate împinge pe președinți să devină «câini de supraveghere a productivității» în cadrul instanțelor lor și, în cele din urmă, poate submina independența judiciară.” (CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §106)

"[...] [U]tilizarea judecătorilor în funcție pentru a-și evalua colegii are potențialul de a provoca dificultăți. Poate duce la relații personale proaste între colegi și poate submina și mai mult moralitatea sistemului judiciar. Invers, atunci când judecătorii primesc evaluări favorabile, se pot aduce acuzații de favoritism. Există pericolul ca un astfel de sistem să nu aibă credibilitate." (CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători din Armenia, §§62, 67, 69-70 și 75).

O asemenea reglementare este neconstituțională având în vedere că se încalcă dispozițiile art. 20, alin. (2) și dispozițiile art. 124, alin. (4) din Constituție astfel cum acestea au fost interpretate inclusiv prin jurisprudența Curții Constituționale.

5. Art. 89, alin. (2) prevăzut de Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 1, alin. (3), art. 124, alin. (3) respectiv art. 16, alin. (1) din Constituția României, republicată.

Reglementarea prevăzută de legiuitor este nejustificată atât timp cât și judecătorii de Înalta Curte prestează aceeași activitate ca și colegii de la celelalte instanțe. În condițiile în care evaluarea are ca obiectiv stabilirea nivelului de competență profesională al judecătorilor și vizează îmbunătățirea performanțelor profesionale, creșterea eficienței activității instanțelor și a încrederii publice în autoritatea judecătorească, menținerea și consolidarea calității sistemului judiciar, nu există o rațiune pentru care aceste obiective să nu se aplice și judecătorilor, respectiv activității acestora de la nivelul instanței supreme. Și aceștia au îndatorirea de a-și îmbunătăți performanțele profesionale, de a-și spori competențele profesionale, iar evaluarea este menită a-i încuraja în acest sens. Înlăturarea evaluării riscă să conducă la o plafonare, neexistând stimulentele pentru a te perfecționa. Măsura este și discriminatorie pentru că nu există o situație diferită în cazul judecătorilor de la instanța supremă în raport cu ceilalți colegi. Vechimea în profesie nu poate fi asimilată cu înaltele competențe. Oricum, indiferent la ce nivel de jurisdicție se situează judecătorul, acesta are nevoie de perfecționare, actualizarea cunoștințelor și continuă pregătire profesională, iar evaluarea reprezintă un mod de stimulare în acest scop.

De asemenea, nu există nicio rațiune pentru care președintele, vicepreședinții, președinții de secții de la ÎCCJ să nu fie evaluați atât din punct de vedere profesional, cât și managerial. În aceste poziții de la vârful ierarhiei sistemului judiciar, trebuie să ajungă cei mai buni profesioniști, iar activitatea de conducere este necesar a fi apreciată inclusiv din punct de vedere al calității, aceasta cu atât mai mult cu cât persoanele care le ocupă doresc reînnoirea mandatului.

O atare dispoziție nu este justificată, fiind în mod vădit discriminatorie și pe cale de consecință neconstituțională, încălcându-se dispozițiile constituționale menționate mai sus.

6. Reglementarea prevăzută în Anexa nr. 1, B, art. 2, lit. (b) la Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 1, alin. (3), din Constituția României, republicată.

Prin introducerea de către legiuitor a criteriului de evaluare constând în numărul hotărârilor modificate/desființate/casate din motive imputabile, în opinia noastră se încalcă principiul independenței funcționale a judecătorilor.

Așa cum arată constant Comisia de la Veneția, criteriile care stau la baza analizei hotărârilor și a evaluării conduitei nu pot argumenta promovarea meritocratică în funcții de execuție a judecătorilor: *"Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru promovare. Este important ca evaluarea să fie, în primul rând, calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criterii cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare."* (CDL-AD (2011)012, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și

Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par. 55).

„Dacă ar trebui să existe o măsurare a sarcinilor de lucru, ar trebui să existe sisteme pentru a evalua dificultatea diferitelor dosare. (...) Simpla numărare a dosarelor soluționate este brută și poate fi complet înșelătoare. Cel mult, o astfel de măsurare poate servi ca instrument util pentru a indica o posibilă problemă, dar nu poate face mai mult, și cu siguranță nu ar trebui să fie determinantul unei probleme.

Măsurarea „respectării termenelor procedurale” (...) poate indica din nou o posibilă problemă, dar este important ca judecătorul să aibă posibilitatea de a explica orice aparente deficiențe în acest sens.

Măsurarea „stabilității actelor judiciare” (...) este discutabilă. În mod efectiv înseamnă numărarea căilor de atac admise. O astfel de evaluare ar trebui evitată deoarece implică o ingerință în independența judecătorului. (...) În cazul în care o hotărâre este desființată în apel, cine poate să spună că instanța de fond a greșit și instanța de apel a procedat corect? Decizia judecătorului primei instanțe anulată de curtea de apel ar putea fi susținută ulterior de decizia Curții de Casație, a Curții Constituționale sau a Curții Europene a Drepturilor Omului. (...)

Propunerea (...) de a măsura durata medie a soluționării cauzelor este inadecvată din motive similare cu cele menționate mai sus (...). Cine poate spune că un judecător care se apleacă mai mult asupra unei cauze nu face o treabă mai temeinică decât colegul mai rapid? (...) Judecătorul care încearcă să respecte aceste termene ar putea fi tentat să nu ia în considerare ceea ce în mod normal ar fi necesar în temeiul legii și în interpretarea sa.

(...) „Calitatea motivării” (raționamentului) este adesea o problemă în noile democrații, și ar trebui promovată un raționament coerent. Argumentarea logică, claritatea și alte aspecte sunt de interes și sunt tratate în Avizul nr. 11 al CCJE privind calitatea deciziilor judiciare. (...) – (CDL-AD(2014)007, Joint opinion on the draft law amending and supplementing the judicial code (evaluation system for judges) of Armenia, §§37-39, 43, 49)

„Interpretarea legală dată de un judecător în contrast cu jurisprudența stabilită nu ar trebui să devină, în sine, un motiv de sancționare disciplinară, dacă nu este făcută cu rea-credință, cu intenția de a aduce beneficii sau prejudicii unei părți din proces, sau din neglijență gravă. În timp ce judecătorii din instanțele inferioare ar trebui să respecte, în general, jurisprudența stabilită, acestora nu ar trebui să li se interzică contestarea ei, dacă în hotărârea lor consideră necesar să facă acest lucru.” (CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §22. A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §44)

„20 de puncte pot fi obținute de un judecător dintr-un alt tip de evaluare, descris la articolul 104 al treilea paragraf: este o evaluare a calității raționamentului juridic din 10 hotărâri (5 selectate aleatoriu și 5 selectate de judecătorul însuși). Această evaluare este făcută de o comisie formată din trei membri, compusă din judecători ai instanței superioare trași la sorți. Acesta este un model interesant; cu toate acestea, o astfel de evaluare ar trebui să se aplice doar la aspecte precum stilul și claritatea redactării, și să nu pună la îndoială validitatea deciziilor luate de judecător.” (CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §49)

De asemenea, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), prin Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, a stabilit (pct. 6) că: *"regula de bază pentru orice evaluare individuală a judecătorilor trebuie să fie respectul deplin al independenței judiciare. Atunci când o evaluare individuală are repercusiuni asupra promovării, salariului sau pensiei judecătorului și chiar determină revocarea sa, judecătorul evaluat riscă să nu facă dreptate bazându-se pe interpretarea obiectivă a faptelor și a dreptului, ci să acționeze astfel încât să facă pe placul evaluatorilor. Prin urmare, evaluarea judecătorilor de către membrii puterii legislative sau executive a statului este extrem de problematică. Cu toate acestea, chiar dacă evaluarea este realizată de alți judecători, amenințarea la adresa independenței judecătorilor nu poate fi exclusă în întregime. Independența presupune nu numai să te afli la adăpostul unei influențe nepotrivite din afară, ci și să te sustragi influenței nepotrivite care poate decurge în anumite situații din atitudinea altor judecători, inclusiv președinții instanțelor."*

Indicatorul se apreciază în funcție de mai multe criterii, printre care și încălcarea regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității; depășirea atribuțiilor puterii judecătorești; lipsa totală a motivării hotărârii, inserarea unor motive contradictorii ori numai a unor motive străine de natura cauzei; încălcarea autorității de lucru judecat; încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material; nerespectarea deciziilor Curții Constituționale, a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii sau a hotărârilor prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Aceste ipoteze nu pot constitui *telle quelle*, motive de imputabilitate, putându-se imagina situații în care suntem în prezența unei aprecieri legitime a judecătorului, care nu corespunde cu punctul de vedere al judecătorilor din căile de atac (spre exemplu, în cazul aplicării normelor de drept material, poate exista o dezbatere legitimă cu privire la aplicarea acestora, de cele mai multe ori, astfel de situații ajungând în fața ICCJ – Completul pentru pronunțarea HP). În consecință, exemplele date de lege nu pot constitui, prin ele însele, motive de imputabilitate; inserarea lor în lege poate conduce la o aplicare nerezonabilă a formulei de evaluare a activității judecătorilor.

Raportat la argumentele expuse mai sus, introducerea criteriului de evaluare a judecătorilor/procurorilor constând în numărul hotărârilor modificate/desființate/casate, respectiv a soluțiilor/măsurilor imputabile afectează grav independența judecătorilor, lucru în mod evident nepermis, astfel că și această reglementare este neconstituțională.

7. Articolele 145 – 149 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 148 din Constituția României, republicată.

Reglementarea în cauză desconsideră necesitatea existenței unui rol central al Secției pentru procurori a C.S.M. așa cum a fost stabilit de Comisia de la Veneția într-un aviz privind România:⁴⁴ *"În evaluarea mecanismelor de numire existente, Comisia de la Veneția a acordat o atenție aparte echilibrului necesar între nevoia de legitimitate democratică a numirii conducătorului parchetului, pe de o parte, și exigența de depolitizare, pe de altă parte. Din această perspectivă, în opinia sa, un mecanism de numire cu implicarea puterii executive și/sau legislative are avantajul de a conferi legitimitate democratică numirii procurorului șef. Totuși, într-o astfel de situație, sunt necesare garanții suplimentare pentru a diminua riscul de politizare a procuraturii. **Ca și în cazul numirilor judecătorilor, deși sunt posibile diferite mecanisme practice, implicarea efectivă a unui consiliu judiciar (sau a unui consiliu pentru procurori), dacă o astfel de structură există, este esențială, reprezentând o garanție de neutralitate și de expertiză profesională, apolitică.**"*

(Comisia de la Veneția, Avizul preliminar emis la 13 iulie 2018 privind modificările aduse legilor justiției din România).

„Comisia de la Veneția, atunci când a evaluat diferitele moduri de numire a Procurorilor Șefi, a fost preocupată de găsirea unui echilibru între cerința legitimității democratice a unor astfel de numiri, pe de-o parte, și cerința depolitizării, pe de alta. Astfel, o procedură de numire care implică puterea executivă și/sau legislativă are avantajul de a conferi legitimitate democratică numirii șefului parchetului. Cu toate acestea, în acest caz sunt necesare garanții suplimentare pentru a diminua riscul politizării parchetului.

Înființarea unui Consiliu al Procurorilor, care ar juca un rol esențial în numirea Procurorului Șef, poate fi considerată unul din cele mai eficiente instrumente moderne pentru atingerea acestui obiectiv. [...]

[...] [D]esemnarea candidatului ar trebui să se bazeze pe calificarea și experiența sa juridică, în conformitate cu criteriile clare prevăzute în proiectul de lege. Nu e suficient ca un candidat la o funcție atât de înaltă să îndeplinească cerințele generale de calificare cerute pentru orice altă funcție de procuror; competențele Procurorului Șef impun competențe și experiență speciale. [...]"

(CDL-AD(2015)039, Avizul comun al Comisiei de la Veneția, al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de amendamente aduse Legii privind Parchetele din Georgia, par.19, 20 și 27).

Astfel, recomandările tuturor instituțiilor internaționale au fost în sensul că numirea și revocarea în funcțiile cele mai înalte din parchete să se efectueze printr-o procedură transparentă și bazată pe criterii obiective, în cadrul căreia Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii să i se acorde un rol cât mai important.

Considerăm că întărirea sistemului de control și echilibru din cadrul procedurilor de numire a procurorilor în cele mai înalte funcții din Ministerul Public nu se poate baza numai pe buna-credință a unui/unor politician/politicieni ci prin mecanisme clare și predictibile, influențate într-o măsură cât mai mică de factorul politic.

De asemenea, prin această reglementare se menține un număr extrem de mare de categorii de funcții în cadrul PÎCCJ, DNA și DIICOT în care numirea este politică. Menținerea unui sistem de numire politică a șefilor de secție nu este justificată, cu atât mai mult cu cât aceștia continuă să lucreze efectiv în dosare, ceea ce generează riscul ca un politician plasat într-o poziție cheie în stat să influențeze cursul unei anchete penale prin impunerea numirii procurorului șef secție.

La 18 mai 2021 Curtea de Justiție a Uniunii Europene a pronunțat o hotărârea din cazuele C-83/19 și următoarele, *Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții*, în care a reafirmat supremația dreptului Uniunii Europene și a stabilit că Decizia 2006/928 – prin care s-a instituit unui mecanism de cooperare și de verificare a progreselor realizate de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției (MCV) – este obligatorie în toate elementele sale pentru România, atât timp cât nu a fost abrogată, și că obiectivele de referință care figurează în anexa la aceasta au caracter obligatoriu, în sensul că România este ținută să ia măsurile adecvate pentru atingerea acestor obiective, ținând seama în mod corespunzător, în temeiul principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, de rapoartele întocmite de Comisie pe baza Deciziei 2006/928, în special de recomandările formulate în rapoartele menționate.

În mod constant, prin rapoartele Comisiei în cadrul MCV s-a constatat că procedura de numire a procurorilor de rang înalt, prin componenta sa politică puternică, reprezintă o vulnerabilitate a sistemului judiciar, astfel încât s-a recomandat instituirea un sistem transparent și bazat pe merite

pentru numirea procurorilor de rang înalt, care să poată oferi garanții suficiente împotriva politizării. Prin Raportul privind MCV din 2017, Comisia a indicat, ca primă recomandare în cadrul secțiunii privind independența sistemului judiciar, „punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, cu sprijinul Comisiei de la Veneția.” Prin Raportul privind MCV din 2018, Comisia a recomandat **„respectarea avizelor negative ale Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la numirea în posturi de conducere a procurorilor sau la revocarea procurorilor care ocupă posturi de conducere, până la instituirea unui nou cadru legislativ în conformitate cu recomandarea 1 formulată în ianuarie 2017”**. Prin Raportul MCV din 2019, Comisia a constatat că „experiența din ultimii ani confirmă riscul imixtiunii politicului în detrimentul calității numirilor” și a reiterat recomandările anterioare.

Având în vedere toate argumentele expuse, considerăm că reglementarea în cauză este neconstituțională, având în vedere că procedura de numire a procurorilor, îndeosebi cei cu rang înalt necesită o procedură clară și transparentă în care Secția pentru procurori din cadrul CSM trebuie să dețină un rol determinant.

8. Art. 274, alin. 1, lit. (c) și (d) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 124, alin. (3) și art. 132, alin. (1) din Constituția României, republicată.

Reglementarea retrogradării în grad profesional, reprezintă o măsură „copiată” în mod eronat din sistemul gradelor militare și al avansărilor periodice, prin trecerea timpului (față de care nu poate exista comparație sau echivalent cu gradul profesional al magistraților) este nelimitată în timp (spre exemplu, 6 luni sau 1 an), nefiind în mod evident proporțională, nesocotind teoria drepturilor câștigate, inclusiv dreptul la reputație profesională.

Considerăm că acest tip de sancțiune nu poate fi preluat *tale quale* în materia sancționării disciplinare a magistratului deoarece, în cazul acestuia, trebuie respectate anumite garanții fundamentale ce izvorăsc din principiul inamovibilității și independenței.

Mutarea la o altă instanță/parchet pe o durată între 1 an și 3 ani constituie o sancțiune care pune în primejdie independența și inamovibilitatea judecătorului/procurorului deoarece poate duce la scoaterea acestuia din anumite dosare pe care le soluționează/instrumentează. Este inadmisibil într-un stat democratic să existe o astfel de cale, care poate fi folosită ca modalitate de înlăturare a unui magistrat dintr-un dosar sau din anumite dosare. De asemenea, durata pentru care se poate lua măsura este disproporționată, putând perturba activitatea instanței/parchetului unde activează magistratul.

Nu suntem de părere se justifică o astfel de măsură pe o durată mai mare de 6 luni. Totodată, posibilitatea de a fi mutat la o instanță/parchet imediat inferior nu face altceva decât să legitimeze retrogradarea, implicând practic o dublă sancționare, prima fiind înlăturarea magistratului din instanța/parchetul unde a ales să activeze, iar cea de-a doua trimiterea sa la o instanță/parchet de un grad inferior, de asemenea, pentru o durată excesivă.

Având în vedere că modul de redactare a acestei prevederi legale poate conduce în practică la încălcarea principiului inamovibilității și a principiului independenței principii ce sunt strâns legate de cariera judecătorilor și de care aceștia trebuie să se bucure în exercitarea profesiei în mod evident reglementarea suferă de vicii de necostituționalitate, prin încălcarea dispozițiilor constituționale arătate.

9. Art. 189, alin. 4, din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 1, alin. (1) și (3), art. 124, alin. (3), ar. 125, alin. (2), și art. 131 din Constituția României, republicată.

Prin modalitatea de reglementare, statutul magistraților militari este grav afectat, menținându-se sau chiar întărindu-se posibilitatea M.Ap.N. de a influența accesarea judecătorilor și procurorilor în cadrul parchetelor și instanțelor militare, astfel, indirect putând influența cursul anchetelor penale sau chiar al judecății.

Este evident că avizul conform al ministrului apărării pentru magistrații militari afectează în mod direct independența funcțională a acestora. Ministrul apărării naționale nu ar trebui să aibă vreo atribuție sau prerogativă în ceea ce privește activitatea funcțională a instanțelor și parchetelor militare sau recrutarea judecătorilor și procurorilor militari iar acordarea gradului militar și înaintarea în gradul militar următor ar trebui să se facă potrivit dispozițiilor legale în materie, după îndeplinirea stagiului minim în grad.

Avizul Ministrului apărării naționale pentru transferul în funcția de procuror militar să fie unul consultativ, iar dobândirea calității de ofițer activ să opereze de drept ca urmare a dispunerii transferului sau numirii, Ministerul Apărării Naționale îndeplinind doar formalitățile pentru acordarea gradului militar corespunzător dispozițiilor legale. La fel, dispozițiile privind vârsta maximă pentru activare sau orice alte condiții pentru activare specifice cadrelor M.Ap.N. nu trebuie să se aplice magistraților militari.

Constituția României la Capitolul VI intitulat "Autoritatea judecătorească" stabilește clar care sunt componentele acestei autorități: instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii. De asemenea, în cadrul capitolului VI sunt enunțate atribuțiile fundamentale ale componentelor Autorității Judecătorești. Astfel:

Articolul 125 cu denumirea marginală „Statutul judecătorilor” prevede la alineatul 2 că „propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.” Dispozițiile sunt extrem de clare, competența Consiliului Superior al Magistraturii în materia transferării judecătorilor este absolută și, pe cale de consecință, este exclusă orice interferență din partea vreunei alte autorități/instituții/entități, chiar din interiorul Autorității Judecătorești în procesul transferului judecătorilor. Cu atât mai mult, este exclusă orice interferență a unei entități din afara Autorității Judecătorești cum este cazul ministrului apărării naționale. Constituția nu face nicio diferență între judecătoria civilă și militară. În concluzie un aviz conform al ministrului apărării naționale este incompatibil cu textul constituțional, fiind de neconceput o îngădire a competenței statuate la rang constituțional în favoarea Consiliului Superior al Magistraturii prin instituirea unei dependențe decizionale de acest aviz.

În ceea ce privește procurorii, inclusiv cei militari, Constituția nefăcând vreo diferență între cei civili și cei militari, deși nu există o dispoziție constituțională similară celei de la articolul 125 care îi privește pe judecători, din coroborarea textelor constituționale relevante rezultă clar că este exclusă orice interferență din partea vreunei entități din afara Autorității Judecătorești cum este cazul ministrului apărării naționale.

Articolul 131 cu denumirea marginală „Rolul Ministerului Public” la alineatul 2 prevede că „Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii”. Textul nu face nicio diferență între procurorii militari și civili sau între parchetele militare sau civile, toți procurorii civili sau militari sunt constituiți în parchete în interiorul Ministerului Public. Articolul 132 cu denumirea marginală „Statutul procurorilor”, la alineatul 1, prevede că „procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.” Articolul 133 cu denumirea marginală „Rolul și structura” la alineatul 1 prevede că „Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”.

Din interpretarea coroborată a textelor constituționale sus menționate rezultă că un aviz conform al ministrului apărării naționale este incompatibil cu principiul imparțialității și cel al exercitării activității sub autoritatea ministrului justiției precum și cu îndeplinirea rolului Consiliul Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției. Articolul 131 cu denumirea marginală „Rolul Ministerului Public”, la alineatul 1, prevede că „în activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor”. În măsura în care o entitate din afara Autorității Judecătorești poate controla selecția procurorilor militari și, prin aceasta, indirect, ar putea influența actul de justiție, Ministerul Public este împiedicat să își îndeplinească rolul său constituțional.

Dreptul la un proces echitabil exclude posibilitatea persoanelor cercetate sau judecate sau a celorlalte părți sau participanți, să își aleagă judecătorii care să îi judece sau procurorii care să efectueze ancheta penală. Or, dacă s-ar permite ministrului apărării naționale să controleze, prin intermediul avizului conform, transferarea și numirea procurorilor și judecătorilor militari, aceasta ar echivala cu selectarea de acest ministru a judecătorilor și procurorilor care să judece ori să ancheteze cauzele în care ministrul sau ministerul ar fi parte sau ar avea un interes. Articolul 124 cu denumirea marginală „Înfăptuirea justiției” prevede la alineatul 2 că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”, ceea ce exclude *de plano* orice posibilitate a uneia dintre părți/participanți de a-și alege judecătorii care să îi judece sau procurorii care să efectueze ancheta penală.

În ceea ce privește criteriile de „selecție” a magistraților militari, acestea trebuie să fie aceleași ca și pentru magistrații civili. Criteriile de performanță profesională ale magistraților militari trebuie să fie cele specifice profesiei de judecător sau procuror și nu celor specifice cadrelor militare. Articolul 124 alineatul 2 din Constituția României prevede că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți” aceasta presupune dreptul tuturor justițiabililor, indiferent de calitatea de civil sau militar de a fi anchetați de procurori și judecați de judecători care, indiferent dacă sunt civili sau militari, să îndeplinească aceleași exigențe profesionale. Din aceleași considerente condițiile privind vârsta, starea de sănătate sau performanțele fizice sportive nu își au aplicarea în „selecția” judecătorilor și procurorilor militari. Aptitudinile fizice și vârsta maximă trebuie să fie aceleași ca și pentru magistrații civili.

De asemenea, trebuie prevăzute expres garanțiile necesare asigurării independenței și imparțialității judecătorilor și procurorilor militari, astfel ca obligațiile ce decurg din calitatea de militari să aibă un caracter subsidiar și să nu poată interfera, direct sau indirect, cu îndeplinirea obligațiilor care decurg din calitatea de procurori iar structura de comandă militară din cadrul parchetelor militare să nu se aplice magistraților militari.

Argumentele expuse pe larg conduc în mod evident la constatarea neconstituționalității reglementării care impune necesitatea unui aviz conform al Ministrului Apărării Naționale în ceea ce privește cariera magistraților ce activează la instanțele militare.

10. Art. 212, din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 16, alin. (1) din Constituția României, republicată.

Observăm că art. 212 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor nu prevede că vechimea în funcția de ofițer de poliție judiciară sau de grefier cu studii superioare constituie vechime asimilată, în condițiile în care la intrarea în profesie acestea sunt luate în considerare, ceea ce creează o discriminare ce nu poate fi justificată.

Această discriminare este cu atât mai evidentă dacă se iau în considerare și prevederile art. 64 din același act normativ, potrivit căruia: „(1) Pot fi numiți în magistratură, pe bază de concurs, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 5 alin. (3), foștii judecători și procurori care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, avocații, notarii publici, asistenții judiciari, consilierii juridici, executorii judecătorești cu studii superioare juridice, personalul de probațiune cu studii superioare juridice, polițiștii de poliție judiciară cu studii superioare juridice, grefierii cu studii superioare juridice, persoanele care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, ministerelor, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi sau al Consiliului Legislativ, în Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române și Institutul Român pentru Drepturile Omului, cadrele didactice din învățământul juridic superior acreditat, precum și magistrații-asistenți, cu o vechime în specialitate de cel puțin 5 ani.”

Arătăm că deși inițial toți magistrații se află în situație de egalitate, pentru admiterea în profesie fiind cerută vechime de 5 ani în diferite profesii juridice (inclusiv ofițer de poliție judiciară), pe parcursul desfășurării profesiei, legea instituie o prezumție de necorespondere profesională a magistraților foști ofițeri de poliție judiciară față de cei care au fost avocați, grefieri, consilieri juridici etc. care sunt prezumați de lege superiori din punct de vedere profesional, din moment ce li se consideră vechimea în profesiile juridice ca fiind perioadă de activare în magistratură.

Dispozițiile de lege criticate fac abstracție de faptul că dobândirea calității de magistrat s-a realizat în urma promovării concursului de admitere în magistratură, cu îndeplinirea condițiilor cerute de lege, printre care și cele privind vechimea minimă necesară în funcții juridice, inclusiv cea în funcția de ofițer de poliție judiciară.

În acest sens sunt principiile enunțate de Curtea Constituțională în Decizia nr.176 din 26.03.2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin.2 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, unde a reținut că nimic nu justifică apariția unei diferențieri după momentul admiterii în magistratură, de vreme ce au fost declarați admiși la concursul de admitere în magistratură, nu se poate presupune decât că toți magistrații, indiferent de funcția în domeniul juridic pe care au avut-o anterior, au evoluat și s-au perfecționat în cadrul unor repere profesionale similare (...), nu pot exista decât eventuale discrepanțe generate de gradul individual de pregătire, nicidecum de împrejurări particulare, anterioare admiterii în magistratură.

În contradicție cu principiul egalității în drepturi a cetățenilor, pentru persoane aflate în aceeași situație, judecători și procurori care au promovat concursul de admitere în magistratură, cu îndeplinirea condițiilor cerute de lege, se aplică un tratament juridic diferit în ceea ce privește recunoașterea vechimii din profesia juridică din care provine magistratul. Ținând cont de faptul că, la momentul înscrierii la concursul de admitere în magistratură, toți candidații au fost considerați egali sub aspectul profesiei și al vechimii necesare potrivit art. 33 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, este inechitabilă oferirea unui asemenea tratament privilegiat la un moment ulterior, unei anumite categorii de magistrați.

Este evident că dispozițiile criticate mai sus sunt neconstituționale având în vedere lipsa unor justificări sau argumente temeinice care să justifice apariția unor situații discriminatorii între diferite categorii de persoane cu pregătiri academice asemănătoare aflate în situații asemănătoare.

11. Art. 177, alin. 1 și art. 178 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 124, alin. (3) și art. 132, alin. (1) din Constituția României, republicată.

Acordul judecătorului la delegare sau transfer face parte din noțiunea de inamovibilitate a judecătorului, prevăzută de Constituția României, dar și de art. 2 al. 2 din propunerea legislativă, precum și de forma anterioară a legii. Inamovibilitatea judecătorului nu poate fi concepută în lipsa acordului acestuia la delegare, detașare sau transfer, altfel noțiunea devine lipsită de conținut. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că "principiul inamovibilității este acea stare de drept care, în garantarea independenței judecătorilor, îi apără de riscul de a fi demisi, destituiți sau retrogradați din funcție fără temei legitim ori mutați la alte instanțe, prin delegare, detașare sau chiar prin promovare, fără consimțământul lor [Decizia nr.375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.591 din 8 iulie 2005]. Principiul inamovibilității îl apără pe judecător cu privire la posibilitatea de a fi transferat, mutat, înlocuit, retrogradat sau destituit din funcție în mod aleatoriu/șicanator/după bunul plac al reprezentanților autorităților executive, legiuitoare sau judiciare." [Decizia nr.45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.199 din 5 martie 2018, par.235].

Pentru argumente identice, se impune acordul procurorilor pentru delegarea în funcție de execuție sau de conducere, ținând de statutul procurorului, care se bucură de stabilitate. Este necesar în continuare acordul scris al procurorului, pentru a nu se ajunge la situații arbitrare, în care un procuror ar fi delegat pentru perioade nedeterminate la un alt parchet. În plus, în acest mod se poate ajunge la un transfer de facto, lăsat la latitudinea conducătorilor parchetelor.

Reglementarea posibilității delegării procurorilor și judecătorilor fără acordul acestora încalcă principiul inamovibilității respectiv principiul stabilității de care magistrații trebuie să se bucure în exercitarea activității. Pe cale de consecință încălcarea flagrantă a acestor principii nu poate conduce decât la neconstituționalitatea unor asemenea dispoziții legale.

12. Art. 285, alin. 5 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 133 din Constituția României, republicată.

Cu privire la limitarea locurilor pentru promovarea pe loc la 20% din totalul posturilor vacante pe fiecare nivel de instanțe, arătăm că prin Decizia nr. 67/2021, par. 18, Curtea Constituțională a arătat că "schema de personal a instanțelor judecătorești nu poate fi concepută fără acest corp de rezervă, ale cărui dimensiuni le stabilește Consiliul Superior al Magistraturii, în virtutea dispozițiilor art.125 alin.(2) din Constituție, potrivit cărora propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice." În Decizia nr. 337/2019, par. 24, Curtea Constituțională a reținut că

“legiuitorul a prevăzut competența Consiliului Superior al Magistraturii de a dimensiona în mod corespunzător numărul acestui corp de rezervă.”

Totodată, în Decizia nr. 494/2020, par. 26, Curtea Constituțională a arătat, cu referire la numărul locurilor disponibile la concursul de promovare pe loc, *faptul că acest aspect ține de organizarea instanțelor și a parchetelor, atribuție ce intră în sfera de competență exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii, care va decide în funcție de alocațiile bugetare existente în materie de „cheltuieli cu personalul”.*

În aceste condiții, s-a arătat că numărul locurilor pentru promovarea pe loc trebuie să fie stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii, care are atribuții ce țin de gestionarea personalului din sistemul judecătoresc și poate avea în vedere și constrângerile referitoare la alocarea fondurilor pentru plata drepturilor salariale, care se pot schimba de la an la an.

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii este în măsură să identifice strategia coerentă de resurse umane în sistemul judiciar, rolul său fiind unul decizional în gestionarea carierei magistraților, prin asigurarea echilibrului între interesul acestora și nevoia instanțelor de a-și asigura desfășurarea activității în bune condiții.

În atare condiții prezentele dispoziții încalcă normele constituționale astfel cum acestea au fost interpretate de către Curtea Constituțională a României.

13. Art. 151 și art. 168 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 1, alin. (3), art. 124, alin. (3) și art. 148 din Constituția României, republicată.

În ceea ce privește ocuparea funcțiilor de conducere de vicepreședinte/președinte de secție de la nivelul judecătoriilor, tribunalelor și curților de apel (similar în cazul procurorilor), Legea privind statutul (art. 168) prevede că aceasta se face de Secția de Judecători a CSM la propunere președintelui instanței/conducătorului parchetului.

Așadar, dispoziția elimină ocuparea prin concurs a funcției de vicepreședinte/adjunct al prim procurorului, ceea ce constituie un regres legislativ și instituțional, prin această normă urmărindu-se crearea unei dependențe a celor care ocupă funcții manageriale în instanțe/parchete față de Secția de Judecători/Procurori și de președintele instanței/conducătorul parchetului.

Se configurează astfel un sistem clientelar înăuntrul magistraturii, ceea ce nu poate fi acceptat deoarece pune în pericol atât independența sistemului judiciar, cât și independența judecătorilor/procurorilor în condițiile în care președinții/vicepreședinții de instanțe/conducătorii de parchete au atribuții importante care vizează activitatea și cariera judecătorilor/procurorilor.

Practic, sistemul judiciar cunoaște un regres inacceptabil, independența sa fiind în mod serios pusă în pericol, deși garanțiile de independență privind judecătoria asigurate la momentul aderării la Uniunea Europeană ar fi trebuit să rămână intangibile ulterior aderării, astfel cum CJUE a stabilit deja prin Hotărârea din 20 aprilie 2021, pronunțată în cauza *Repubblika*, C-896/19.

Conform Avizului nr. 10(2007) al Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), ”51. De asemenea, pentru posturile cele mai importante, îndeosebi cele de șefi de instanțe, Consiliul Justiției trebuie să difuzeze, pe cale oficială, *profilurile generale ce descriu caracteristicile postului de prevăzut și calitățile așteptate de la candidați*, pentru a permite o alegere transparentă și responsabilă, care va fi efectuată de autoritatea de numire, această

alegere trebuind să intervină în exclusivitate în urma analizei meritelor candidatului și nu pe baza datelor cele mai subiective, amicale, politice, asociative sau de sindicat.”

Apreciem că aceste dispoziții sunt neconstituționale, fiind necesar pentru independența reală a sistemului ca ocuparea funcțiilor de președinte/vicepreședinte și chiar președinte de secție la nivelul instanțelor, respectiv de procuror șef/procuror adjunct să se ocupe exclusiv printr-o modalitate predictibilă și ferită de imixtiuni respectiv prin concurs.

14. Art. 144, alin. 2 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravine prevederilor art. 1, alin. (3), art. 124, alin. (3) și art. 148 din Constituția României, republicată.

În ceea ce privește accesarea în funcții de conducere la Î.C.C.J. (președinte, vicepreședinți, președinți de secție), considerăm că reglementarea în cauză instituie un control total din partea Secției pentru judecatori, promovarea în aceste poziții nefiind bazată pe meritocrație și competitivitate.

De altfel, în opinia noastră prevederea de la art. 144 alin. 2 din Legea privind statutul, prin care președintele ÎCCJ va da un aviz cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidatul la funcția de vicepreședinte/președinte de secție cu planul său managerial este de natură a crea un sistem de dependență, în care persoanele care vor dori să ocupe aceste funcții vor trebui să se supună președintelui instanței supreme, în caz contrar neavând vreo șansă reală în acest demers.

Singura modalitate de a avea în funcțiile din vârful ierarhiei de la instanța supremă persoane cu competență profesională înaltă, iar nu persoane agreeate de Secția de Judecatori/președintele ÎCCJ, este ca promovarea în funcții de conducere să aibă loc prin concurs meritocratic și organizat prin INM.

În raport cu criticile formulate, reglementarea este vădit neconstituțională excluzând criteriile meritocratice din procesul de accesarea în funcții de conducere la Î.C.C.J.

15. Art. 272, lit. a¹, lit. (c), (d) și lit. (ș) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 1, alin. (3), (5) raportat la art. 148 din Constituția României, republicată.

Cu referire la fapta disciplinară de manifestare a convingerilor politice în timpul serviciului (art. 272 lit. c din Legea privind statutul), apreciem că aceasta nu este suficient de clară și previzibilă, neputându-se stabili ce înseamnă "convingeri politice" și nici sintagma „în public”.

În același sens este și lit. a¹) – "manifestările care aduc atingere în mod grav și vădit onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției, săvârșite în exercitarea sau în afara exercitării atribuțiilor de serviciu”.

Amendamentul adoptat la lit. ș reprezintă un compromis tehnic. Totuși, este de discutat dacă rezolvă problema reală, respectiv necesitatea modificării concepției legiuitorului determinată de hotărârile CJUE din 21 decembrie 2021 și 22 februarie 2022, prin care a și fost justificată schimbarea textului de lege acum în vigoare prin proiectele depuse în Parlament. Deferența față de instanțele europene este de subliniat, dar există, în același timp, zeci de mii de hotărâri CEDO și CJUE încă

netraduse în limba română, foarte complicat de cunoscut de justițiabili și de aplicat de magistrații români. Spre exemplu, în Spania, prin grija Ministerului Justiției, toate hotărârile CEDO au fost traduse în limba spaniolă, lucru care lipsește în România. Un atare text legislativ precum amendamentul adoptat ar trebui să determine un efort imens de cunoaștere, în condițiile unor instanțe supraîncărcate, cu magistrați oboseți, mii de locuri vacante în sistem etc. În plan disciplinar, va rămâne o chestiune de apreciere aflată la latitudinea instanțelor disciplinare, care vor trebui să aibă în vedere obligațiile asumate de România ca membru al Uniunii Europene sau ca parte la Consiliul Europei.

Formularea cu o suficientă precizie a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, este dificil să se adopte legi redactate cu o precizie absolută, dar și cu o anume suplețe, însă caracterul mult prea general și, uneori, chiar eliptic nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 noiembrie 1996, pronunțată în *Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit*, par.40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în *Cauza Rotaru împotriva României*, par.55, sau Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în *Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, par.59).

Având în vedere lipsa de claritate și de previzibilitate a normei criticate aceasta în mod evident nu îndeplinește exigențele prevăzute atât de Constituția României cât și de Curtea Constituțională pentru calitatea normei juridice edictate.

15. Art. 235 și urm. din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 441/2022 / L. nr. 603/2022), contravin prevederilor art. 1, alin. (3), și art. 16 din Constituția României, republicată.

Prin prezenta reglementare legiuitorul a înțeles să excludă de la reglementare o categorie importantă din sistemul judiciar și anume cea a magistraților-asistenți care își desfășoară activitatea în cadrul Curții Constituționale a României.

Această omisiune vădită a legiuitorului conduce la o instabilitate juridică de natură să creeze o instabilitate instituțională în ceea ce privește corpul magistraților asistenți din cadrul Curții Constituționale a României, încălcând principiul securității juridice, astfel cum a fost acesta detaliat prin jurisprudența Curții Constituționale a României.

Considerăm că lipsa reglementării în această privință conduce la apariția unei posibile discriminări între personalul care desfășoară activități similare însă în cadrul unor instituții diferite, chestiune ce nu este de dorit.

Având în vedere importanța activității desfășurate de către corpul magistraților asistenți din cadrul Curții Constituționale a României considerăm că lipsa reglementării acestei categorii profesionale conduce la apariția unui viciu evident de neconstituționalitate a actului normativ în cauză.

V. CONCLUZII.

Așa cum am arătat pe larg în cuprinsul prezentei cereri, reglementările criticate conțin numeroase vicii de necostituționalitate ce se datorează neluării în considerare a angajamentelor asumate de România cu ocazia procesului de aderare la Uniunea Europeană

precum și avizelor și recomandărilor diverselor organisme europene cu competențe în domeniul.

De asemenea, deși se invocă în expunerea de motive necesitatea armonizării legislației cu deciziile Curții Constituționale a României, nici acest deziderat nu este atins așa cum se poate observa din ansamblul criticilor expuse în cuprinsul solicitării de față .

Intrarea în vigoare a legii așa cum a fost ea edictată de către Parlament, în condițiile în care conține numeroase dispoziții neconstituționale, așa cum am arătat mai sus, va crea pentru sistemul juridic un risc sistemic, conducând la interpretări și aplicări ale dispozițiilor în cauză incompatibile cu statutul de stat de drept menționat de Constituția României.

Având în vedere toate criticile de neconstituționalitate expuse pe larg în cuprinsul prezentei obiecții de neconstituționalitate vă solicităm constatarea neconstituționalității prezentei legi, atât cu privire la aspectele individuale anterior menționate, cât și în ansamblul său.

